

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

- 1 בְּאֶדָם הָרָאוֹן "וַיִּצְו" 23, וְאָמְרוּ רַ"ל 24 שאף כי לפי פשוטו
 2 מדובר על הציור לאכול מפירות גן-עדן מלבד פרי עץ הדעת אין "צו"
 3 אֲלֵא עֲבוּדָה-זָרָה, מְכַל-מְקוֹם לֹא נִצְטוּ אומות העולם על
 4 הַשְּׁתוּף (כְּמוֹ שֶׁפֶתַח הַרְמָ"א 25 ב'שולחן ערוך' שְׁנַמְשֵׁף אַחַר
 5 שיטת הַר"ן וְהַתּוֹסְפוֹת 26
 6 הסוברים שאם כי גם אומות העולם
 7 אסורים בעבודה-זרה, מכל-מקום לא
 8 הוזהרו שלא להאמין בשיתוף).
 9 וְהִינוּ, שְׂאֲצֵל אומות העולם,
 10 פוֹלֵל גַּם חֲסִידֵי אומות
 11 הָעוֹלָם, אֵין הַעֲנִין דְּהַאֲמַנְת
 12 הַיְחוד, ומותר להם לחשוב שמלבד
 13 הקדוש-ברוך-הוא יש כחות נוספים,
 14 כִּי-אִם בְּיִשְׂרָאֵל דִּקְא יש את
 15 האמונה באחדות ה' ואת הציור ליחוד,
 16 כפי שממשיך ומבאר להלן.
 17 ג) וּבְאוּר הַעֲנִין, דְּהִנֵּה
 18 כְּתִיב 27 בתהלים רם גבוה ונעלה
 19 עַל כָּל גּוֹיִם הַיְוֵי עַל הַשָּׁמַיִם
 20 כְּבוֹדוֹ, וְזִהוּ פְסוּק זֶה בְּמוֹבן
 21 שהקדוש-ברוך-הוא נמצא למעלה
 22 ונבדל מהנהגת העולם הוא לפי
 23 שיטת אומות העולם שֶׁהֵם
 24 חוֹשְׁבִים בטעות שֶׁהַבְּרִיאָה
 25 היא בְּדֶרֶךְ הַשְּׁתַלְשְׁלוֹת עֲלֵה
 26 וְעֹלֹל, סיבה ותוצאה, כלומר
 27 התהוות בצורה כזו התוצאה נובעת
 28 ישירות מהסיבה והגורם (כמו, למשל,
 29 התהוות הרגש מהשכל) שֶׁהַעֲלֵה
 30 וְהַעֲלֹל הסיבה (הגורם) והתוצאה
 31 הֵם בְּעֶרְף זֶה לְזֶה היחס ביניהם
 32 הוא קרוב ויש ביניהם דמיון,
 33 וְכַמְבָּאָר בְּאִגְרַת הַקֹּדֶשׁ 28
 34 שבספר התניא שֶׁהַעֲלֹל הוא אכן
 35 בדריגה יותר נמוכה מהעילה, אך מכל-
 36 מקום העלול יודע ומשיג אֵינֵה
 37 הַשְּׂגָה יש לו הבנה והכרה מסוימת
 38 בְּעֵלְתוֹ, וְעַד שֶׁגַם בְּמִהוּתָם
 39 וְעֲצֻמּוּתָם אֵין הַפְּרֵשׁ גְּדוֹל
 40 כָּל-כֶּף בֵּין הַגּוֹרֵם וְהַתּוֹצֵאָה אלא יש ביניהם דמיון ויחס גם במהותם רַק
 אלא שֶׁזֶה עֲלֵה וְזֶה עֹלֹל, וְלִכֵּן סוֹבְרִים הֵם שֶׁלְּהִיּוֹתוֹ רַם וְנִשְׂא הַרִי רַק
 שֶׁלְּהִיּוֹתוֹ כִּיוּן שֶׁהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא רַם וְנִשְׂא הַרִי רַק "עַל
 הַשָּׁמַיִם שֶׁם יש נבראים נעלים שדומים לו כְּבוֹדוֹ", וְלֹא עַל הָאָרֶץ,
 ואילו על הארץ אינו מולך כמו בשמים, בֵּינָן שֶׁזֶהוּ הַשְּׁפֵלָה לְפָנָיו
 יְחַבְּרָךְ לדרת עד כדי כך לְהַשְּׁפִיל
 אֶת עֲצֻמוֹ בְּעֹלֹלִים הנבראים
 הַשְּׁפִילִים הנחותים כְּמוֹ הָאָרֶץ
 וְכָל אֲשֶׁר בָּהּ, להיות 'עילה' וגורם
 לבריאתם שֶׁהַרִי כְּכֹל שֶׁתַּתְּאָרְךְ
 הַהִשְׁתַּלְשְׁלוֹת דְּעֵלָה וְעֹלֹל'
 (ווי לאנג עס זאל ניט זיין
 כמה שלא תהיה (ההשתלשלות)
 ארוכה) וגם אם מדובר בעילה ועלול
 המשתלשלים ממדריגה למדריגה ריבוי
 גדול מאד של מדריגות, תמיד יהיו
 העֵלָה וְהַעֲלֹל בְּעֶרְף זֶה לְזֶה
 ויהיה ביניהם יחס ודמיון מסויים,
 ולטענת אומות העולם הדבר מחייב
 לומר שרק הנבראים העליונים הנעלים
 השתלשלו ונבראו מהקדוש-ברוך-הוא
 בעצמו, אבל הנבראים התחתונים
 הנחותים לא באו ממנו יתברך, כי אם
 כן, הדבר מחייב ירידה והשפלה גדולה
 ביותר של ה'עילה', הגורם המהווה.
 אֲבָל הַאֲמַת היא כְּפִי
 שְׂיֻדְעִים בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל (ומדריקים
 ואומרים שדבר זה הוא אצל בני
 ישראל בידיעה הִינוּ, שֶׁעֲנִין זֶה
 הוא לא רק בְּאוֹפֵן שֶׁל
 אֲמוֹנָה ללא הבנה שכלית, אֲלֵא
 נִמְשֵׁף גַם בְּהַבְנָה וְהַשְּׂגָה)
 שֶׁהַתְּהוּוֹת הַבְּרִיאָה אֵינֵה
 בְּדֶרֶךְ עֲלֵה וְעֹלֹל כך שיש ערך
 ויחס ודמיון בין העילה והעלול, אֲלֵא
 בְּדֶרֶךְ יש מֵאֵין, שֶׁזֶהוּ יְחִס בֵּין
 הַיִּשׁ הנברא וה'אין' המהווה, הוא
 עֲנִין שְׂבִאִין-עֲרוּף כָּלֵל, ללא
 כל דמיון והשוואה, וְהִינוּ, שֶׁגַם
 הַשָּׁמַיִם וכל הנבראים העליונים
 הנעלים הֵם בְּחִינַת הַשְּׁפֵלָה וכדי לברוא אותם, הקדוש-ברוך-הוא שהוא

מצות אחדות ה'. (23 בראשית ב, טז. 24) זח"ג קיא, ב. וראה ג"כ סנהדרין נו, ב. (25) או"ח סו"ס קנו. 26) בד"ה מי כמוכה תרכ"ט מציין לתוד"ה שמא בבכורות (ב, א) וד"ה אסור בסנהדרין (סג, ב), ר"ן ספ"ק דע"ז, ר"י נ"ז ח"ה, ואשר בשו"ת ושכ הכהן סל"ח ושו"ת שער אפרים סכ"ד נחלקו ע"ז (הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בקונטרס הנ"ל). 27) תהלים קיג, ד. (28) ס"כ (קכט, סע"ב ואילך). 29) תהלים קכג, א.